



Miljövänner för kärnkraft
- Grundad 1988 -

Miljödepartementet
Enheten för miljö kvalitet
103 33 Stockholm

Attention: Ansi Gerhardsson

Er ref: M2009/3975/Mk

SOU 2009:88, Kärnkraft – nya reaktorer och ökat skadeståndsansvar Remissvar från Miljövänner för kärnkraft

Miljövänner för Kärnkraft har studerat delbetänkandet Nya reaktorer och skadeståndsansvar, SOU 2009:88, till utredningen om Samordnad reglering på Kärnteknik- och strålskyddsområdet. Vi vill lämna följande synpunkter:

Miljövänner För Kärnkraft tillstyrker förslaget att avvecklingslagen (1997:1320) tas bort. Det är nödvändigt för att energibolag och andra aktörer ska våga göra långsiktiga investeringar i ny kärnkraft, och underlättar troligtvis även för investeringar i elintensiv industri.

Miljövänner För Kärnkraft anser att det är hög tid att kärnkraft betraktas som en energikälla bland andra och inte ses som ett oönskat särfall. Därför tillstyrker vi att det nuvarande absoluta förbudet mot nya kärnkraftsreaktorer tas bort. Tyvärr lämnar dock utredningen kvar ett par märkliga särregler för kärnkraft som inte gäller för något annat kraftslag.

Miljövänner För Kärnkraft anser att det är helt omotiverat att staten slår fast att det får finnas högst 10 kärnkraftsreaktorer i drift samtidigt i Sverige, och att man därmed måste permanent stänga en gammal reaktor innan man får ta en ny i drift. Någon liknande reglering finns oss veterligen inte för något annat kraftslag eller annan industriell verksamhet.

Förutom att vara principiellt fel så befarar vi att denna regel kommer leda till praktiska svårigheter och ökade kostnader. Att planera och bygga en ny kärnkraftsreaktor är ett komplicerat projekt som tar många år, och det är omöjligt att på förhand veta exakt när den kommer bli färdig att tas i drift. Det går knappast heller att långt i förväg veta exakt när det är

Adress:
Box 83
432 06 Bua

Tel: 0739 678 908

Postgiro: 1 33 74 – 4
Org.nr: 849600 – 6126

E-mail/hemsida
mfk@mfk.nu
<http://www.mfk.nu>

lämpligast att ta en gammal reaktor ur drift. Det innebär att man har tre alternativ, som alla har sina problem:

- 1) Vänta med att börja byggandet av en ny reaktor tills man vet säkert att det är dags att ta en gammal ur drift. Det leder till att vi får klara oss med färre än 10 reaktorer under flera års tid, med risk för effektbrist och onödigt höga elpriser.
- 2) Börja bygga en ny reaktor direkt och ta en gammal ur drift så fort den nya är klar. Det leder till att den gamla tas ur drift flera år tidigare än vad som annars är motiverat, vilket innebär kapitalförstörelse.
- 3) Börja bygga en ny reaktor direkt och vänta med att ta den i drift tills en gammal reaktor av andra skäl tas ur drift. Då riskerar man bli stående med en nybyggd reaktor i flera år utan att kunna ta den i drift, vilket är tämligen ekonomiskt ogynnsamt.

För att ytterligare komplicera saken så blir det svårt för en ny aktör som inte är ägare till någon befintlig reaktor att agera enligt alternativ 2, och taket riskerar att cementera dagens oligopolsituation på elmarknaden. Sammanfattningsvis kan man säga att ett fast tak för antalet reaktorer i landet har ett klart planekonomiskt drag som rymmer illa med den avreglerade och konkurrensutsatta elmarknad som vi har (eller åtminstone säger oss vilja ha).

Miljövänner För Kärnkraft anser inte heller att det är motiverat att slå fast att nya reaktorer bara får byggas vid de befintliga i Forsmark, Ringhals och Oskarshamn. Om en plats är lämplig för en ny reaktor eller inte bör avgöras från fall till fall när det finns ett konkret förslag, inte fastslås på förhand. Med tanke på vad Svenska Kraftnät framför i sin rapport 2009/35 *Anmälningssområden på den svenska elmarknaden* så framstår det som fördelaktigt att ha kärnkraftsreaktorer på fler än tre ställen i Sverige.

Miljövänner För Kärnkraft avstyrker därmed den föreslagna nya 17:2 a § i miljöbalken.

Miljövänner För Kärnkraft tillstyrker att prövning mot kärntekniklagen och miljöbalken samordnas. Det är viktigt att det görs en grundlig miljöprövning, men samtidigt angeläget att en sådan prövning inte drar ut på tiden onödigt länge genom byråkrati som inte tillför något i sak.

Miljövänner För Kärnkraft menar att erfarenheten av hur det gick när Miljödomstolen i Vänersborg prövade effekthöjning i de befintliga reaktorerna i Ringhals (mål M 45-03) och kom fram till att kärnkraft (och i sannolikt all annan kondenskraft också) i princip (åtminstone med dagens teknik) är oförenligt med miljöbalkens andra kapitel på grund av "energislöseri". Det är alltså risk att Miljödomstolen slentrianmässigt kommer att avslå varje ansökan om att bygga en ny reaktor med hänvisning till miljöbalkens andra kapitel. Det går naturligtvis att hantera genom att regeringen ändå tillåter enligt miljöbalkens § 2:9 "särskilda skäl" (vilket också skedde med effekthöjningen i Ringhals). Men detta understryker att kärnkraften skulle ha en särställning och "egentligen" inte vara tillåten. Dessutom är det risk att miljöprövningen av andra aspekter, unika för varje ny reaktor, hamnar utanför fokus i prövningen. Därför menar vi att man borde se över miljöbalkens andra kapitel eller vidta någon annan åtgärd som eliminerar denna risk och säkerställer att Miljödomstolen kommer att göra en seriös prövning av nya reaktorer. Den principiella frågan om kärnkraft i sig ska vara tillåtet eller inte ska slås fast av regering och riksdag genom lagstiftning, inte prövas om och om igen av Miljödomstolen.

När det gäller skadeståndsansvaret delar Miljövänner för Kärnkraft utredningens uppfattning att det icke beloppsbegränsade ansvaret inte på något sätt garanterar att extra medel ställs till förfogande för skadestånd. Begränsningen blir ju istället, om än outtalat, det egna kapitalet i ägarbolaget. Det blir och har också tidigare varit, den helt finansierade delen av skadeståndet (försäkringen, finansiella säkerheter) som avgör vilket skadestånd som kan betalas ut. Detta

”obegränsade” skadeståndsansvar är således ett stort symboliskt slag i luften. Ett företag som äger ett Kärnkraftverk (Ringhals AB, FKAB eller OKG AB i Sverige) och mot all förmodan skulle råka ut för en olycka av sådan omfattning att försäkringsbeloppet inte skulle räcka har med största säkerhet inget eget kapital att betala ut. Tillgångarna i ägarbolagen består ju av just den förstörda anläggningen. För att ha samma och eller likartade regler för alla företag kan det dock vara motiverat att ha detta icke beloppsbegränsade ansvar. Miljövänner för Kärnkraft skulle gärna se att man tydligare visade vilken prioritering skadeståndsvaret skall ha i förhållande till andra fordringsägare vid skadetillfället (anställda, långivare, leverantörer mm).

Miljövänner för Kärnkraft finner också de i utredningen förslagna beloppsbegränsningarna rimliga.

Miljövänner för Kärnkraft noterar också att när det gäller beskrivningarna av konsekvenserna av stora olyckor använder man fortfarande absoluta tal, utan att sätta dem i relation till andra risker i samhället. Detta gör siffrorna mycket svårbedömda. Som exempel kan vi påpeka att de beskrivna konsekvenserna av en hypotetisk mycket stor olycka, långt värre än något som hittills inträffat i någon lättvattenreaktor i världen också skulle kunna beskrivas som konsekvenserna av en månads biltrafik eller en till två månaders småskalig vedeldning, båda begränsade till Sverige

Väröbacka som ovan

Nils-Erik Nilsson
Vice ordförande
Miljövänner för Kärnkraft